

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN KIRSAL MAHALLELERE YÖNELİK TARIMSAL FAALİYETLERİ BELİRLEME VE UYGULAMA SÜRECİ: MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

**Determination and Implementation Process of Agricultural Activities of Metropolitan Municipalities for Rural Neighborhoods:
The Example of Mersin Metropolitan Municipality**

Dr. Gökhan KARAYÜNLÜ

Bağımsız Araştırmacı
gokhankarayunlu@hotmail.com
0009-0000-8886-9859

Makale Türü :Araştırma
Makale Gönderim Tarihi :25.12.2024
Makale Revizyon Tarihi :14.01.2025
Makale Kabul Tarihi :05.02.2025

Atıf / Citation: Karayünlü, G. (2025).
Büyükşehir belediyelerinin kırsal
mahallelere yönelik tarımsal faaliyetleri
belirleme ve uygulama süreci: Mersin
Büyükşehir Belediyesi örneği. *Tarsus
Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 51-69.

Doi: 10.56400/tarsusiibfdergisi.1607196

Öz

Bu çalışmada; 6360 sayılı Kanun ile il mülki idare sınırının büyükşehir belediyeleri hizmet sınırı olarak belirlenmesi sonucunda büyükşehir belediyelerinin kırsal mahallelere yönelik uyguladığı projelerin nasıl belirlendiği, bu sürece etki eden ekonomik, sosyal, coğrafi ve fiziki engellerle nasıl mücadele edildiği ve sürecin nasıl yönetildiğiyle ilgili olarak, kırsal mahallelere yönelik tarımsal faaliyetlerin belirlenme ve uygulanma süreci incelenmiştir. Bu kapsamda 01.07.2024-30.07.2024 tarihleri arasında Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığından üç yöneticiyle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yapılan çalışmada gerçekleştirilen görüşmeler akabinde elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizine göre çalışmanın bulguları “İhtiyaçlar ve talepler”, “Kriterler ve destekler”, “Etkinlik ve verimlilik”, “Yeterlilik”, “Kırsal alan” ve “Eşitlik” şeklinde gruplandırılmıştır. Çalışmanın sonunda; büyükşehir belediyelerinin ve yöneticilerinin kırsal mahallelere yönelik bakış açılarının olumlu olmasına rağmen, Türkiye’de kırsal kalkınmaya ve kırsal mahallelere yönelik yapacakları hizmetlerin objektif bakış açısına, yeterli bütçeye ve yetişmiş personele sahip olması gerektiği değerlendirilerek konuya dair çeşitli saptama ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Mahalle, Büyükşehir Belediyeleri, Tarımsal Projeler, Tarımsal Desteklemeler.

Abstract

In this study, the process of determining and implementing agricultural activities aimed at rural neighborhoods was examined in relation to how projects targeting rural neighborhoods were formulated by metropolitan municipalities, following the determination of the provincial administrative boundary as the service boundary of metropolitan municipalities under Law No. 6360. The study also explored how the economic, social, geographical, and physical obstacles influencing this process were addressed and how the process was managed. In this context, semi-structured in-depth interviews were conducted with three managers from the Mersin Metropolitan Municipality's Department of Agricultural Services between July 1, 2024, and July 30, 2024. The data obtained from these interviews, conducted within the framework of the qualitative research method, were subjected to content analysis. According to the content analysis, the findings of the study were categorized into groups such as "Needs and demands," "Criteria and supports," "Effectiveness and efficiency," "Sufficiency," "Rural areas," and "Equality." In conclusion, it was assessed that, despite the positive outlook of metropolitan municipalities and their administrators towards rural neighborhoods, At the end of the study, it was evaluated that the services they will provide for rural development and rural neighborhoods in Turkey must have an objective perspective, sufficient budget, and qualified personnel. Various observations and recommendations on the subject were made.

Keywords: Rural Neighborhood, Metropolitan Municipalities, Agricultural Projects, Agricultural Supports.

GİRİŞ

Çok yönlü boyutları bulunan kırsal kalkınma politikaları; yerel yönetimlerin uygulayıcı olarak doğrudan müdahil olduğu ve hizmetlerin yürütülmesi açısından şeffaf özellikleri bulunan siyasi bir süreçtir. Yerel yönetimlere ilişkin olarak yapılan kapsamlı değişikliklerin amacı, yerel yönetim birimlerini kırsal kalkınma politikalarına uyumlu hale getirebilmektir (Douglas, 2005: 231-246).

Kentsel bölgelerle kırsal bölgelerin birbirine karışması sonucunda; kırsal alana ait olan birçok kavram ve tarımsal üretim süreçleri, kentsel bölgelere ait kavramlar ve kentsel tarımsal üretim süreci olarak ifade edilen yeni anlayışlar ortaya çıkmıştır. Kentlerin ekonomik ve sosyal açıdan çok hızlı büyümesi ile kentsel kalkınmayı amaçlayan, tarımsal üretimi sürdürmeyi ve gıda güvenliğini sağlamayı mümkün kılan, ekonomik kalkınmayı ve yoksulluğu azaltmayı hedefleyen projelerin hazırlanması yerel stratejiler arasına girmiştir. Bahse konu yerel stratejilerin uygulayıcıları ise büyükşehir yönetim modelinde yapılan reform ve düzenlemeler neticesinde kent belediyeleri haline getirilmiştir (Yenigül, 2016: 291).

Kendine ait mal varlığı ve tüzel kişiliği bulunan köyler, uzun yıllardır kamu idari sistemi içerisinde varlığını devam ettirmişlerdir. Köy yönetimleri, köylülerin ihtiyaç duyduğu hizmetleri ve köylü yararına olacak bütün işlemleri etkin ve hızlı biçimde yerine getirmektedir. Köy yönetimlerinin başarılı olması, ülkenin tamamını ekonomik ve sosyal açıdan olumlu etkilemektedir. Köylülerin tarımsal ve hayvansal üretiminin sürekliliğini sağlamak, başta Türkiye olmak üzere dünya genelinde stratejik önem taşır hale gelmiştir. Köylerin ve kırsal bölgelerin kalkınması; gıda üretimi ve güvenliği, köylerden kentlere yapılan göçün önüne geçilebilmesi, hızla artan nüfusun doyurulması ve vatandaşların refah seviyesinin yükseltilmesi için göz ardı edilemez olgulardır. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir sınırları içerisinde kalan köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Köy yönetimlerine ilişkin yapılan köklü değişiklik, köyleri her açıdan etkilemiştir. Kendi kendine yetebilen ve bütçesi olan köyler tüzel kişilikleri kaldırılarak kentlerin mahalleleri pozisyonuna getirilmiştir. 5216 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 3 ile 6360 sayılı Kanun ile köy iken tüzel kişiliğini kaybeden ve mahalleye dönüşen yerlere tanınan muafiyet ve istisnaların süresiz hale getirilmesine olanak tanıyan “kırsal mahalle” uygulamasına geçilmiş olup süreç 31.12.2025 tarihine dek devam etmektedir. Ancak söz konusu uygulama dahi kırsal alanlarda vuku bulan sorunları çözmeye yetmemektedir. Birçok yetkiyi kendisinde barındıran ve hizmetleri gerçekleştiren köy yürütme heyeti, büyükşehir belediyelerinin değerlendirip onaylayacağı hizmetlerin yerine getirilmesini bekler duruma gelmiştir. Kentlerde yaşayanlara uygulanan vergilerden kanunla belirlenen sürelerde muaf olan köylüler, süre sonunda bahse konu vergilerle karşı karşıya kalacaklardır. Köylerin tarım arazilerinin imara açılması, köy arazilerinin değerinin artmasıyla birlikte tarımsal üretimin terk edilmesi riskini de ortaya çıkarmıştır. Bütün bu sayılan durumlar; kırsal mahallelerde tarımsal ve hayvansal üretimin azalmasına, kırsal bölgelerden kentlere göçlerin artmasına ve çok yönlü problemlerin ortaya çıkmasına neden olabilecektir.

Makalede kırsal mahallelerde ibaresi ile 5216 sayılı Kanundaki kırsal mahalle değil köy iken tüzel kişiliğini kaybeden ve mahalleye dönüştürülen muhitler nitelendirilmektedir. Köylerde veya kırsal mahallelerde tarımsal üretimin sürekliliği, Türkiye açısından stratejik öneme sahiptir. Merkezî hükümetle birlikte yerel yönetimlerin de

tarımsal ve hayvansal üretimi destekleyici adımlar atması gerekmektedir. 6360 sayılı kanun sonrasında büyükşehir olan kentlerde, büyükşehir ve ilçe belediyeleri kırsal mahallelere hizmet götürmekle görevlendirilmiştir. Küresel olarak gıda kıtlığı ve krizinin baş gösterdiği günümüzde, kırsal bölgelerde üretime dair yapılacak en ufak destekleme veya teşvik faaliyeti, sonuçları açısından olumlu etkiler taşımaktadır. Büyükşehir belediyelerinin kentlerle birlikte kırsal bölgelere de hizmet götüreceği olması, kırsal bölgeler için ayrı bir teşkilatlanma ve bakış açısını gerektirmektedir. Kırsal bölgelere yönelik hizmet üretecek birimin liyakatli yöneticilerden oluşması; bahse konu bölgelerin ihtiyaçlarının tam olarak tespit edilebilmesi ve kırsal kalkınma temelli projelerin hayata geçirilmesi, 6360 sayılı Kanun ile kırsal yaşamın desteklenmesi ve tarımsal üretim sürecinin devamlılığı açısından çok önemlidir. Bu çalışma, Mersin ili örneğinde, büyükşehir belediyesi tarafından kırsal mahallelere ve tarımsal üretime yönelik uygulanan projelerin planlanma ve uygulanma süreçlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, projelerin nasıl belirlendiği, hangi kriterlere göre önceliklendirildiği ve hizmetlerin hangi kırsal bölgelere ulaştırılacağına ilişkin karar alma mekanizmaları, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde ele alınmıştır.

Araştırma kapsamında, büyükşehir belediyesinin kırsal kalkınmadan sorumlu birimlerinde görev yapan yönetici düzeyindeki personeli ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde, projelerin oluşum süreci, ihtiyaç analizlerinin nasıl yapıldığı, karar alma süreçlerinde hangi aktörlerin etkili olduğu ve hizmetlerin mekânsal dağılımına yönelik stratejiler detaylı biçimde sorgulanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle sistematik olarak değerlendirilmiştir. Veriler, öncelikle betimsel düzeyde analiz edilerek temalar oluşturulmuş, ardından bu temalar üzerinden yönetsel yaklaşımlar ve uygulama pratikleri bağlamında daha derinlemesine çıkarımlar yapılmıştır. Böylece, kırsal alanlara yönelik hizmet üretiminde belediyenin kurumsal yaklaşımı ve uygulama dinamikleri ortaya konmuştur.

1. KALKINMA

Kalkınma kavramı, küresel olarak üzerinde durulan ve tartışılan bir olgudur. Ülkelerin bakış açılarına, siyasi ve ekonomik yapılarına göre farklı biçimlerde yorumlanmaktadır. Kalkınma kavramı, içerisinde çok fazla dinamik unsurları barındıran ve sonuçları itibarıyla ülkeler açısından önemli yere sahip bir kavramdır. Kalkınma planlarının uygulanmasına ve hazırlanmasına ilişkin çok farklı görüşler bulunmaktadır. Farklı görüşlerin ortak noktalarından birisi de kalkınma hamlelerinin başarıya ulaşabilmesi için kalkınmanın yerelden başlaması gerektiğidir.

Kalkınma hamlelerinin yerelde başlamasının; buralarda yaşayan insanların refah seviyesinin yükseltilmesine, bireysel olarak yaşadığı kentte mutlu olmasına, bireylerin birliktelik ve aitlik duygusunu hissetmesine ve kırsal bölgelerden başlayarak bütün kentin sürdürülebilir büyüme politikalarının benimsenmesine yol açacağı düşünülmektedir (Gümüšoğlu vd., 2020: 648). Kalkınma projelerinin başarıya ulaşabilmesi amacıyla, yerel nitelikli hizmetler ve bu hizmetleri gerçekleştirmeye yetebilecek bütçeler belediyelere verilmelidir. Belediyelere, merkezî hükümet tarafından verilen maddi desteğe ilaveten yerel vergileri toplayabilmeleri için gerekli olan, mali ve teknik altyapı sağlanmalıdır. Belediyelerin kalkınması, bireysel ve toplumsal gelişmeyi de beraberinde getirmektedir. Kalkınma projelerinin başarılı olabilmesi için Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na göre; yerel yönetimlerin güçlendirilerek,

kırsal bölgelerden kentlere doğru topyekûn etkin ve verimli hizmet üretilmesini sağlayacak reformların gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Hüseyin vd., 2013: 171). Küresel olarak, kalkınma kavramının ülkelerin kalkınmasını tam olarak ifade edememesi nedeniyle, kırsal kalkınmanın da içinde ve ön planda olduğu kalkınma kavramları kabul görmüştür. Kalkınma kavramının içeriği kırsal kalkınma olarak kabul görmüştür. Türkiye açısından uzun yıllardır devam eden kalkınma programları, AB tarafından desteklenen Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) hibeleri sayesinde kırsal kalkınma temelinde uygulanmaktadır (Oruç, 2019: 91).

2. KIRSAL KALKINMA

Kırsal kalkınma dünya genelinde üzerinde durulan ve stratejik planlar hazırlanan bir konudur. Ülkelerin kalkınması denilince akla ilk gelen konu, kırsal bölgelerin kalkındırılmasıdır. Kırsal kalkınmanın ülkeler açısından ekonomik ve sosyal pek çok sonucu ortaya çıkmaktadır. Tarımsal ve hayvansal üretimin sürekliliği, gıda kıtlığına karşı ülkelerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olabilmesi, istihdam yaratılarak işsizliğin önüne geçilebilmesi, enflasyonu tetikleyici gıda fiyatlarının yükselmesinin önlenmesi bu sonuçlardan birkaçıdır. Kırsal bölgelere yönelik yapılacak her türlü yenilikçi ve modern yatırımların getirisi, ülkeler açısından pozitif yönlü ekonomik, sosyal, siyasal ve toplumsal gelişmeleri ortaya çıkarabilmektedir. Bu noktadan hareketle, kırsal kalkınma gibi önemli ekonomik ve sosyal etkileri olan süreçlerin hayata geçirilmesi ve geliştirilmesi, merkezî hükümetler başta olmak üzere yerel yönetimler açısından da önemli yere sahip bir konudur.

Kırsal bölgelerin sosyal, ekonomik ve toplumsal olarak kalkınabilmesi için yerel yönetimlerin aktif olmaları gerekmektedir. Kırsal alanlar ile kentlerin bütünleşmesini ve kalkınmasını sağlayabilmek amacıyla, çok yönlü ve katılımcı sürdürülebilir projelerin yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Üçer, vd., 2014: 33). Demokrasinin ve yerel yönetimlerin güçlenebilmesi için merkezî hükümet tarafından gerçekleştirilen birçok hizmetin yerel yönetimlere devredilmesi gerekmektedir. Halka en yakın durumda bulunan yerel yönetim birimleri, ihtiyaç duyulan hizmeti net olarak belirleyebilme ve kaliteli hizmet üretebilme yetisine sahiptir (Demir ve Karakütük, 2003: 76). Kırsal kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi; bütün toplumun katılımının sağlanmasına, demokrasinin güçlendirilmesi ve hesap verilebilirliğin artırılmasına, merkeziyetçiliğin azaltılarak yerel yönetimlerin güçlendirilmesine ve kırsal bölgelerde yaşayanların refah seviyesinin yükseltilmesine bağlıdır (Kakumba, 2010). Endonezya'da kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönelik olarak yapılan siyasi reformlar sonrasında, merkezî yönetimin yetkileri azaltılmış ve köy yönetimleri güçlendirilerek temsil kabiliyetleri artırılmıştır. Bu yöntemle, kalkınma temelli yapılan reformların yerel halk tarafından da sahiplenilmesi ve kamu politikalarının başarıya ulaşması amaçlanmıştır (Antlöv, 2003).

Kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi ve yoksulluğun azaltılabilmesi; kalkınma politikalarına yerelden başlayarak çok taraflı katılımın sağlanabilmesine, kırsal kalkınma hedefleri belirlenirken sürdürülebilir ve bütüncül bakış açısıyla hazırlanabilmesine bağlıdır (Ateş, 2017: 7). Kırsal kalkınma için kentsel alanlarla kırsal alanların birbirine bağlanması, kentsel alanların sahip olduğu imkân ve bollukların kırsal bölgelere de ulaştırılması gerekmektedir (Tacoli, 2003). Kırsal

kalkınma sürecinde yerel yönetimlerin başarılı olabilmesi, kırsal alt yapının hazırlanmasına ve yerel yönetimlerin hizmet ulaştırabilme kapasitesinin yükseltilmesine bağlıdır (Lawal, 2014: 144).

Türkiye'deki kırsal kalkınma politikalarının sosyal, siyasal, ekonomik ve toplumsal açılardan çok yönlü sorunları bulunmaktadır. Politikaların başarılı olabilmesi için yerel yönetimlerin ön planda olduğu ve merkezî hükümetle koordinasyonlu olarak hareket edildiği, paydaşların sayısının fazla olduğu kurumsal yapılara ve süreçlere ihtiyaç vardır (Karaosmanoğlu, 2022: 95). Türkiye'deki kırsal kalkınma politikalarında yerel yönetimlerin, özellikle de büyükşehir belediyelerinin ön planda olduğu görülmektedir. Süreç içerisinde büyükşehir belediyelerine ilişkin olarak yapılan değişiklikler, kırsal alt yapı yatırımları başta olmak üzere kırsal bölgelere yönelik yatırımları daha da artırmıştır (Karaman, 2022: 5).

On İkinci Kırsal Kalkınma Planı'nda; köylerin ve kırsal mahallelerin ekonomik açıdan güçlendirilebilmesi ve tarımsal üretim sürecinin devam ettirilebilmesi amacıyla aile işletmelerinin desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Kırsal kalkınmaya yönelik destekleme ve teşvik politikalarının uygulanması, sonuçları itibarıyla çok fazla sektörü olumlu yönde etkilemektedir. Yerel yönetimler ve merkezî hükümet tarafından kırsal bölgelere yönelik olarak yapılan makine ve ekipman desteklemeleri, bahse konu malzemeleri üreten sektörleri geliştirmekte ve ayakta tutmaktadır (Ergül, 2024: 59).

3. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ

6360 Sayılı kanun sonrasında kırsal bölgelere hizmet götürmekle görevlendirilen büyükşehir belediyeleri, sahip olduğu kaynaklar ve yetişmiş personel oranında bahse konu hizmetleri gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Her büyükşehir belediyesinin ihtiyaç duyulan düzeyde kaynağa ve yetişmiş personele sahip olabilmesi çok zordur. Ayrıca belediye başkanlarının kırsal kalkınma konusu üzerindeki yaklaşımları, kırsal alanlara yönelik yapılacak hizmetlerde belirleyici olabilmektedir.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin hizmet sınırları içerisinde yer alan 16.563 köy ve 1.358 belde belediyesinin tüzel kişilikleri kaldırılarak, bu yerleşimler kentsel mahallelere dönüştürülmüştür. Bu kapsamda, Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bulunan 20 belde belediyesi ile 113 köyün de tüzel kişiliğine son verilmiştir. Günümüzde büyükşehir belediyelerinin kırsal kalkınma ve kırsal hizmetler alanında yürüttüğü çalışmalara aşağıda kısaca yer verilmiştir. Söz konusu mahallelere hizmet götürmekle görevli olan Antalya Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı, çeşitli tarımsal hizmetleri mevcut bütçesi ve merkezi hükümetin belirlediği politikalar doğrultusunda yürütmektedir (Saydam ve Eser, 2022: 31).

Adana Büyükşehir Belediyesinin; tarımsal entegrasyonu dikeye çevirerek üreticinin ürününü ucuza satmasını engellemek, zararlı böceklerle mücadele etmek, soğuk hava depoları yapmak, Kadın Kooperatifi aracılığıyla kadın istihdamını ve açık tarla sebze üretimini artırmak, fidan ve fide dağıtımı yapmak gibi kırsal kalkınmaya yönelik çeşitli faaliyetleri bulunmaktadır (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin kırsal kalkınmaya yönelik olarak “Meyve Fidanı Üretimi” ve “Kooperatifçiliği Geliştirme Eğitimleri” sayesinde, kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması ve doğru tarım tekniklerinin öğretilmesi sonucunda tarımsal gelirin artırılması hedeflenmektedir (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Manisa Büyükşehir Belediyesinin; küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığın yapıldığı alanlarda gölet yapımı ve bakımı projesi, aynı zamanda tarım arazilerinin sulanmasını da sağlayarak tarımsal üretimi artırabilecektir (Manisa Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Ordu Büyükşehir Belediyesinin; kırsal bölgelerde yaşayanların daha fazla ekonomik gelir elde etmeleri ve tarımsal ürün çeşitliliğini artırabilmek amacıyla salep, mavi yemiş, aronya, tıbbi ve aromatik bitkilerin üretiminin desteklenmesi, sera yapımı ve örtü altı yetiştiriciliğinin desteklenmesi faaliyetleri, büyükşehir belediyelerinin kırsal kalkınmaya yönelik yapmış olduğu projelere güzel birer örnek teşkil etmektedir (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Akademik çalışmalar ve kırsal alanlara yönelik hizmetlerin incelenmelerinden ortaya çıkan sonuçlardan birisi, kırsal kalkınmanın küresel olarak kalkınma planlarının en önemli ve temel kriteri olduğudur. Ülkelerin sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasının, kırsal kesimlerden başlamasının gerektiği bütün kesimlerce kabul edilmiştir. Uzun yıllardır kalkınma planları uygulayan Türkiye açısından da durum aynıdır. 6360 sayılı Kanun sonrasında büyükşehir ve ilçe belediyeleri, merkezî hükümetten daha fazla kırsal kalkınma planlarında aktif rol oynar hale gelmiştir. Özellikle de büyükşehir belediyelerinin kırsal bölgelere yönelik yapacağı bütün faaliyetler, kırsal kalkınma hamlelerinin sürekliliğini ve etkisini artırmaktadır. Büyükşehirlerin kırsal bölgelere hizmet götüreceği birimi de bu bağlamda kritik rol oynamaktadır. Bu noktadan hareketle, ilgili birimin kırsal bölgelere yapılacak proje ve hizmetleri nasıl belirlediği, büyükşehir belediyelerinin bu birime harcaması için yeterli ödenek aktarıp aktarmadığı, birim yetkililerinin bakış açısı gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada; kentlerin mahalleleriyle aynı statüye getirilen köylere, büyükşehir belediyeleri tarafından nasıl hizmet götürüldüğüne yönelik olarak, büyükşehir belediyesinin ilgili hizmet birimlerinin yetkilileri ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yapılmıştır. Çalışma kapsamında; “Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanı’nın yanı sıra Bitkisel Materyal ve Seracılık Şube Müdürü ile Tarımsal Yapılar ve Sulama Şube Müdürünün de uzman görüşü alınmıştır. Bunlar;

1- Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak; kırsal mahallelere yönelik yapacağınız tarımsal projeleri nasıl belirliyorsunuz?

2- Kırsal alanlara yönelik tarımsal hizmetlerin belirlenmesinde, hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?

3- Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak; kırsal mahallelerde uygulayacağınız projelerin etkin, verimli, üretimi artırıcı ve girdi maliyetlerini düşürücü sonuçları olabilmesi için nasıl bir yol ve yöntem izliyorsunuz?

4- Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak; tarımsal üretimi desteklemek ve artırmak için büyükşehir belediyesinin ekonomik kaynağının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

5- Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak, gerçekleştirdiğiniz tarımsal projelerin kırsal mahallelerde tarımsal üretimin devamlılığının sağlanmasına katkısı olduğunu, kırsal alanlardan kentlere doğru yapılan göçlerin kısmi de olsa engellenebildiğini düşünüyor musunuz?

6- Mersin Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı olarak; tarımsal üretimin desteklenmesi ve korunmasına yönelik kırsal mahallelere eşit şekilde hizmet götürdüğünüzü, bu mahallelerde yaşayanların beklentilerini tam anlamıyla karşılayabildiğinizi düşünüyor musunuz?

Soru içerikleri (Karayünlü, 2023) çalışmasından esinlenilerek hazırlanmıştır.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; kırsal mahallelerin tarımsal üretiminin desteklenmesine ve korunmasına yönelik olarak Büyükşehir Belediyeleri tarafından gerçekleştirilen hizmetlerin nasıl belirlendiğinin net olarak anlaşılabilmesi, yönetsel sürecin incelenebilmesi, Mersin Büyükşehir Belediyesinin kırsal mahallelere yönelik tarımsal faaliyetlerinin belirlenmesi ve hizmet sürecinin nasıl yönetildiği konuları incelenmiş, Mersin Büyükşehir Belediyesi özelinden hareketle, büyükşehir belediyelerinin kırsal mahallelere yönelik hizmetleri gerçekleştirme süreçleri değerlendirilerek, etkinlik ve verimlilik açısından büyükşehir belediyelerine ilişkin olarak yapılacak yeni düzenlemelere katkı sunulması amaçlanmıştır.

4.2. Araştırmanın Örneklemi

Çalışmanın örnekleme; Mersin ili kırsalındaki yerleşim yerlerine hizmet sunan Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı ve ilgili şube müdürlerinden oluşmaktadır. Mersin Büyükşehir Belediyesi hizmet sınırı, coğrafi olarak merkeze çok uzak ve fiziki zorlukları bulunan bir sahayı kapsamaktadır. Bu nedenden dolayı, Mersin'in bütün ilçe ve kırsal mahallelerine etkin ve verimli hizmet ulaştırabilmek için ciddi koordinasyon, bütçe ve yetişmiş personel gerekmektedir. Çalışma kapsamında, kırsal mahallelere hizmet götüren birimin incelenerek değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma deseninde, katılımcı pozisyonunda bulunan bireylerin yorumları ve bu yorumlara yükledikleri anlamlara bakılmaktadır (Merriam, 2013). Bu sebepten dolayı; Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanı, Bitkisel Materyal ve Seracılık Şube Müdürü, Tarımsal Yapılar ve Sulama Şube Müdürü ile araştırma konusu hakkındaki yorumlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yapılması uygun görülmüştür.

4.4. Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın katılımcıları; Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanı, Bitkisel Materyal ve Seracılık Şube Müdürü, Tarımsal Yapılar ve Sulama Şube Müdürleridir. 01.0.2024 ve 30.07.2024 tarihleri arasında, bahse konu yöneticiler ile görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların belirlenmesi sürecinde, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi

kullanılmıştır. Örnekleme yönteminin tespit edilmesindeki kolaylık; büyükşehir belediyesi başkan ve şube müdürleri ile araştırmacının, daha önceden irtibatlı ve tanışıyor olmalarından dolayıdır.

4.5. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında ilk olarak; “Büyükşehir Belediyelerinin Kırsal Mahallelere Yönelik Tarımsal Faaliyetleri Belirleme ve Uygulama Süreci Örneği” başlığına uygun olacak biçimde, “Kalkınma, Kırsal Kalkınma ve Büyükşehir Belediyeleri” başlıkları oluşturulmuştur. İkinci olarak; konuya hâkim olan akademisyen ve uzmanlara sunulmak üzere araştırmaya uygun 20 soru hazırlanmıştır. Üçüncü olarak; sorular altı uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Dördüncü olarak; uzmanların değerlendirme sonuçlarına göre sorular güncellenmiş, son süreçte ise 20 olan soru sayısı 6’ya düşürülerek sorular daha kapsamlı hale getirilmiştir. Bu şekilde, araştırma verilerinin toplanma aracı olan sorulara son şekli verilmiştir. Soruların basılı olduğu görüşme formlarını katılımcılar dijital olarak istemiş, daha sonra sorulara vermiş oldukları cevapları araştırmacının e-posta adresine göndermiştir.

4.6. Araştırma Verilerinin Toplanma Süreci

Araştırmacı; bahse konu büyükşehir belediyesi yöneticileriyle iletişime geçerek, araştırmanın konusu ve amacı ile ilgili olarak müsait oldukları zaman aralıklarında bilgi vermiştir. Katılımcılara bilgi verme işlemi sözel olarak ve herhangi bir kayıt işlemi kullanılmadan yapılmıştır. Görüşmeler 10-20 dakika aralığındaki sürelerde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar soruları e-posta yoluyla cevaplayıp göndermişlerdir. Bu şekilde, verilerin toplanması süreci başarılı olarak gerçekleştirilmiştir.

4.7. Bulgular

Araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda yapılan içerik analizine göre bulgular altı kategoride toplanmıştır. Birinci kategori “İhtiyaçlar ve Talepler”, ikincisi “Kriterler ve Destekler”, üçüncüsü “Etkinlik ve Verimlilik”, dördüncüsü “Yeterlilik”, beşincisi “Kırsal Alan”, altıncısı “Eşitlik” şeklindedir. Araştırmada kullanılan içerik analizine göre ortaya çıkan sonuçlara göre oluşturulan kodlar ve kodlara göre oluşturulan kategoriler bu kısımda değerlendirilmiştir. Araştırma konusuna göre oluşturulan kategori ve kodlar, araştırma katılımcılarının düşüncelerini belirtecek biçimde olduğu gibi raporlanmıştır. Ortaya çıkan kategoriler, kodlar ve katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir. Ayrıca görüşme yapılan daire başkanı ve şube müdürlerinin; mevcut görevlerinde 3 ile 16 yıl aralığında değişen sürelerde görevde bulundukları, üniversite mezunu ve ziraat fakültesi mezunu oldukları görülmüştür.

4.7.1. İhtiyaçlar ve Talepler

Elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan içerik analizine göre katılımcıların tamamı, kırsal mahallelere yönelik yapılacak tarımsal projelerin belirlenmesinin, çiftçilerin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda olduğunu belirtmekle birlikte; bir katılımcı aynı zamanda sürdürülebilirliğin ve yenilikçi çözümlerin de göz önünde bulundurulduğunu belirtmiştir. Katılımcıların ilk soruya ilişkin cevapları;

“Daire Başkanlığımıza gelen üretici talepleri doğrultusunda, sürdürülebilirliğini göz önüne alarak, çiftçilerin refahını arttıracak çeşitli yenilikçi çözümler geliştirerek” (K-1), “Mahallelerdeki ihtiyaç ve taleplere göre projeler belirlenmektedir” (K-2) ve “Hem taleplere göre hem de çiftçilerin ihtiyaçlarına göre belirleniyor” (K-3) şeklinde olmuştur.

Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesinde “Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir” hükmü yer almakta olup mahalli müşterek nitelikli hizmetlerin ifasında zaruret ve ivedilikle birlikte belediyenin mali durumu da dikkate alınarak ihtiyaç ve taleplere yanıt verilebilmektedir. Söz konusu süreçte ihtiyaç ve taleplerin çiftçiler nezdinde bir gereklilik ve gereksinim halinin ön plana çıkmasının yanı sıra kırsal alandaki yaşamın sürekliliğinin de göz önünde bulundurulduğu görülmektedir.

4.7.2. Kriterler ve Destekler

Elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan içerik analizine göre katılımcılardan ikisi, projelere ve ihtiyaçlara göre kırsal alanlara yönelik hizmet kriterlerinin ve desteklemelerin oluşturulduğunu belirtirken, bir katılımcı da hedeflere göre kriterlerin ve desteklemelerin belirlendiğine değinmiştir. Katılımcıların ikinci soruya ilişkin cevapları; *“Yerel ihtiyaçlara, Bölgenin tarımsal potansiyeline, (üretimin geliştirilmesi) (gübre ve ilaç temini olabilir, ürün çeşitlendirme ...), Sosyal-ekonomik durumuna dayalı çeşitli kriterlere göre, (Çiftçilerin teknolojiye erişim düzeyi ve tarımsal üretimde yenilikçi çözümleri benimseme kapasiteleri)” (K-1), “Kırsal kesimde yaşam kalitesini ve refah seviyesini yükseltmek, tarıma dayalı istihdamı arttırmak, kırsaldan kente göçün önüne geçmek için yapılabilecek hizmetler belirlenmektedir” (K-2), “Tarımsal Projelere göre kriterler değişiklik göstermektedir. Bazen direk çiftçilere hizmet verilirken bazen kooperatiflere destek verilmektedir.” (K-3) şeklinde olmuştur.*

Daha önceki başlıkta da yer verildiği üzere gerek belediyenin mali kaynakları gerekse de hizmetin gerekliliği dikkate alınarak kırsalın gereksinimlerinin tespit edildiğine yer verilmiştir. Bu noktada kırsal alanda sürekli yaşayan ve kırsal üretim sürecinde yer alan vatandaşlara yönelik desteklemeler yapıldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu süreçte desteklerden istifade edecek kişilerin belirlenmesi sürecinde bütçe ile ödenek verilen her bir üst birim yetkili olup belediyenin bu süreçleri stratejik amaç ve hedefler ile gösterge gerçekleştirmeleri üzerinden izlediği görülmektedir.

4.7.3. Etkinlik ve Verimlilik

Elde edilen veriler doğrultusunda yapılan içerik analizine göre katılımcılardan ikisi, yapılan çeşitli desteklemeler sayesinde üretim sürecinde verimliliğin artırıldığını belirtirken, bir katılımcı ihtiyaçların karşılanması sürecinde etkinliği artırabilmek için teknolojiye dayalı olarak verimliliğin artırıldığını ve çiftçilere eğitim verildiğini belirtmiştir. Katılımcıların üçüncü soruya ilişkin cevapları; *“Yerel ihtiyaçların tespiti, (Tarımsal faaliyetlerin yapıldığı alanlarda hangi sorunların tarımsal verimliliği olumsuzluğu anlamak için saha çalışmaları), Teknoloji ve inovasyonun kullanımı, (Modern Tarım Teknolojilerinin yaygınlaştırılması, yerli ve dayanıklı tohum çeşitlerinin geliştirilmesi), Çiftçi eğitimi, (Girdileri daha verimli kullanma; Gübre kullanımı, su yönetimi, zararlılarla mücadele ve ürün rotasyonu gibi), Kooperatifleşme ve ortak girişimlerin desteklenmesi, Pazar erişiminin ve ticaretin desteklenmesi, (Üreticilerin ürünlerini daha geniş pazarlara ulaştırmaları için dijital ticaret platformları vb.), Sonuçların izlenmesi ve desteklenmesi (Üretim artışı, girdi maliyetlerindeki azalmalar ve çiftçilerin gelirlerindeki artış gibi)” (K-1), “Modern tarım teknikleri ve teknoloji kullanımı, gübre dağıtımı, fide-fidan*

destekleri, çiftçi eğitimleri, kullanılmayan parçalı taşlık arazilerin uygun çeşit seçimi ile tarıma kazandırılması gibi yöntemler izlenmektedir. Tarımsal mekanizasyon, tarımsal üretimde diğer tarım girdilerinin etkinliğini artırmak, ekonomikliğini sağlamak ve çalışma koşullarını iyileştirmek bakımından büyük önem taşır” (K-2), “Tarımsal konularda verdiğimiz destekler sayesinde üretim ve verimlilik artarken girdi maliyetleri de azalmaktadır.” (K-3) şeklinde olmuştur.

Tablo 1. Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı Bütçesi

Yıl	Mersin Büyükşehir Belediyesi Bütçesi Gerçekleşmesi	Gerçekleşme	Tarımsal Hizmetler Dairesi Gider Bütçesi Gerçekleşmesi	Gerçekleşme
2023	9.635.285.476,48	%90,22	101.115.759,90	%100,86
2022	5.932.167.950,6	%162,08	62.667.075,09	%149,92
2021	2.687.047.529,45	%99,70	28.456.679,44	%99,04
2020	1.619.001.842,04	%71,83	17.135.227,70	%73,58

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi Kesin Hesap bilgilerinden derlenmiştir.

Yukarıdaki tabloya göre Mersin Büyükşehir Belediyesi, gerçekleşen giderler özelinde bütçesinin yıllara yaygın vaziyette yaklaşık yüzde birlik kısmını tarımsal hizmetlere ve desteklere harcadığı görülmektedir. Bu bakımdan adı geçen belediyenin istikrarlı bir politika güttüğü görülmekle birlikte bütçede Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığının personel ve diğer zaruri giderlerinin bu giderlere dahil edilmediği, anılan giderlerin diğer birimlerin bütçesinden karşılandığı, dolayısıyla söz konusu oranın sadece tarımsal teşvik ve destekler maksadıyla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bütçe içerisinde tarımsal teşvik ve desteklere yönelik harcanan payın zaman içinde kayda değer bir artış göstermediği de değerlendirilmektedir. Mersin ilinin coğrafi zorlukları ve yerleşim saiki ile yoğun göç almasına bağlı olarak bu yöndeki yatırımı ve harcamaları güçleştirdiği görüşmelerde ifade edilmiştir.

4.7.4. Yeterlilik

Elde edilen veriler doğrultusunda yapılan içerik analizine göre katılımcıların tamamı, kırsal alanın başta ekonomik olmak üzere her açıdan kalkındırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların dördüncü soruya ilişkin cevapları; “Evet yeterli buluyorum, 13 ilçe ve bağlı mahallelerde ihtiyaç ve taleplere yönelik projeler sorunsuz bir şekilde yürütülmektedir.” (K-1), “Mersin İl’i bütün mahallelerine tarımsal üretimi arttırmak için faaliyetler yapılmaktadır ve bütçe sıkıntısı yoktur” (K-2), “Evet yeterli olduğunu düşünüyorum.” (K-3) şeklinde olmuştur.

4.7.5. Kırsal Alan

Elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan içerik analizine göre; katılımcıların tamamı Mersin Büyükşehir Belediyesi bütçesinin, kırsal mahallelere yapılacak hizmetler için yeterli düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların beşinci soruya ilişkin cevapları; “Tarımsal üretimin sürdürülebilirliği (Tarımsal projeler, çiftçilerin verimliliğini ve gelirini artırarak kırsal alanlarda ekonomik güvence sağlamaya yardımcı olur. Girdilerin verimli kullanımı, ürün çeşitlendirme ve modern tarım tekniklerinin kullanılması sayesinde, kırsal alanlardaki üreticiler ekonomik olarak daha güçlü hale gelir.

Bu durum, çiftçilerimizin kırsal bölgelerde kalmaya daha yatkın olmasını sağlar.)), Kooperatifler ve tarımsal birlikler aracılığıyla kırsal toplulukların örgütlenmesi hem üretim maliyetlerini düşürür hem de kırsal istihdamı artırır. Bu yapı, küçük üreticilerin daha geniş pazarlara erişmesini sağlar ve kırsal bölgelerde ekonomik faaliyetlerin canlı kalmasına katkıda bulunur. Kırsal mahallelerde uygulanan projeler, tarımsal üretimi artırırken kırsal kalkınmayı destekleyen yapılar kurarak göçü önlemede önemli bir rol oynar. Bu projeler, çiftçilerin ekonomik ve sosyal refahını artırarak, onların kırsal alanlarda kalma isteklerini pekiştirir. Özellikle, kırsal alanlarda iş olanaklarının artırılması, maliyetlerin düşürülmesi ve altyapı hizmetlerinin iyileştirilmesi, kentlere göç eğilimlerini azaltan temel unsurlar arasında yer alır” (K-1), “Alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, Bitkisel ve hayvansal üretimin artırılması, kırsal kesimde bitkisel (meyvecilik, bağcılık, sebzeçilik, çiçekçilik vb. diğer tarımsal ürünler), hayvansal, arıcılık faaliyetleri ile tarım istihdamının artmasına katkı sağlayarak ve Tarımsal üretimde üreticilerin gelir düzeylerinin arttırılarak üretimin sürdürülebilirliğini sağlayarak; kırsaldan kente göçün kısmi de olsa önüne geçilmektedir” (K-2), “Tabi ki. Amacımız yerinde üretimle kırsal alanların kalkınmasını sağlamak ve orada yaşayan vatandaşların ekonomik koşullarını elimizden geldiğince iyileştirmeye çalışmaktayız.” (K-3) şeklinde olmuştur.

Nitekim katılımcıların görüşleri bu yönde olsa da yukarıda yer verilen bilgiler ile bütçe gerçekleştirmeleri dikkate alındığında istikrarlı bir destekleme çabası söz konusu olmakla birlikte kırsal alana yönelik zaman içerisinde bütçeden ayrılan kaynağın artması kırsal alana yönelik politikaların öne çıktığı kanaatini destekleyecektir. Öte yandan sadece kaynak aktarımından ziyade yapılan teşvik ve desteklerin üretime dönüşmesi ve etkinlik-verimlilik çerçevesinde pozitif bir dışsallığa da sebebiyet vermesi bu yöndeki politikaların değerini ve sürekliliğini sağlayacaktır.

4.7.6. Eşitlik

Elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan içerik analizine göre katılımcıların tamamı, kırsal alanlarda yapılacak hizmetlerde her mahalleye ulaşılmaya çalışıldığını, yörelerin özelliklerine uygun eşit ve adil hizmet ulaştırılmaya çalışıldığını belirtmişlerdir. Katılımcıların altıncı soruya ilişkin cevapları; “*Kırsal mahalleler arasında, topografya, iklim ve toprak yapısı gibi tarımsal üretimi doğrudan etkileyen farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle her mahallede aynı hizmeti vermek yerine, bölgenin ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş hizmetler sunmak gerekir. Yerel Tarımsal Faaliyetler: Her bölgenin farklı tarımsal faaliyetleri ve üretim yöntemleri olduğundan, mahallelerin beklentilerini karşılayacak hizmetler bu üretim yöntemlerine göre çeşitlenmelidir. Bu, tarımsal hizmetlerin eşit değil, adil bir şekilde dağıtılmasının gerekliliğini ortaya koyar. Bazı kırsal mahallelerde altyapı eksiklikleri veya uzaklık nedeniyle hizmetlere erişim zor olabilir. Özellikle daha izole veya dağlık bölgelerde yaşayan çiftçiler, tarımsal destek hizmetlerine ulaşmakta zorluk çekebilir. Hizmetlerin eşit şekilde sunulması için bu tür bölgelere yönelik özel ulaşım ve erişim çözümleri geliştirilmeli, mobil hizmet birimleri kurulmalıdır. Kırsal mahallelerde yaşayan çiftçilerin beklentileri, bulundukları bölgenin koşullarına, yetiştirdikleri ürünlere ve sahip oldukları işletme ölçeğine göre değişir. Bu nedenle, standart bir hizmet modelinden ziyade, beklentilere göre esnek ve uyarlanabilir bir hizmet modeli geliştirilmelidir. Tarımsal projelerin bütçesi ve kaynağı sınırlı olduğunda, her mahalleye aynı düzeyde hizmet sunmak zor olabilir. Bu nedenle kaynaklar, en fazla ihtiyacı olan mahallelere öncelik verilerek adil bir şekilde dağıtılmalıdır” (K-1), “Kırsal mahallelere eşit hizmet*

uygulanmaktadır. Her mahalleye ulaşılmakta, Yöreye uygun üretim deseni belirlenerek teşvik ve destekler verilmektedir.” (K-2), “Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak Mersin ilinde yaşayan herkese eşit şekilde yaklaşmaktayız. Tarımsal konularda il bazında çok yoğun talepler oluyor. Bunların hemen hemen hepsini karşılamaya çalışıyoruz.” (K-3) şeklinde olmuştur.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler de dikkate alındığında yapılan çalışmaların objektif bir şekilde gereksinime istinaden dağıtıldığı, bu yönde teşvik ve desteklemelerden önce sistematik incelemeler yapıldığı da ifade edilmiştir. Bu bakımdan Mersin Büyükşehir Belediyesinin tarımsal hizmetlere dair faaliyetlerinin sınırlı bütçe imkanları kapsamında eşitlik ilkesi uyarınca yürütüldüğü kanaati oluşmuştur.

4.8. Bulgulara Dair Değerlendirmeler

“Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak; kırsal mahallelere yönelik yapacağınız tarımsal projeleri nasıl belirliyorsunuz?” sorusu kapsamında yapılan içerik analizine göre oluşturulan, “İhtiyaçlar ve Talepler” kategorisinde katılımcılar; kırsal mahallelerde yaşayan üreticilerden gelen ihtiyaçlar ve talepler doğrultusunda projelerin belirlendiğini belirtmişlerdir. Kırsal alanlara yapılacak hizmetlerin büyükşehir belediyeleri açısından en önem arz eden kısmı, yapılacak hizmetlerin ve üretilecek projelerin çiftçilerin ihtiyaçlarını ve taleplerini karşılayabilmesidir. 6360 Sayılı Kanun’un yapılış amaçlarından birisi olan ölçek ekonomileri; çiftçilerin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi süreçlerinde, büyükşehir belediyeleri tarafından göz önünde bulundurulmaktadır.

Nitekim daha önce de değinildiği üzere 6360 sayılı Kanun sonrasında, köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılarak kent merkeziyle birlikte yönetilmeye başlanması, kırsal alanların içerisinde bulunduğu sorunlar sarmalına yenilerini de ekleyerek daha da karmaşık duruma getirmiştir (Koç, 2019: 474). Kırsal alanlara sunulacak olan mahalli müşterek hizmetlerin büyükşehir belediyelerince karşılanacak olması; ihtiyaçların ve taleplerin zamanında karşılanamamasına, itfaiye, sağlık ve ulaşım gibi hizmetlerin ulaştırılmasında aksaklıkların ortaya çıkmasına, hizmetlerin yerine getirilmesi maliyetlerinin artmasına, ihtiyaç duyulan yetişmiş personel bulunmamasına ve taleplerin karşılanması süreçlerinde zorlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Hanikoğlu ve Negiz, 2023). Diğer taraftan kırsal alanlara yönelik yapılacak proje ve desteklerde, bölgenin kültürel, ekonomik, siyasal ve ekolojik özgünlüğüne dikkat edilmesi gerektiği de şüphesizdir (Çopuroğlu, 2017: 30).

“Kırsal alanlara yönelik tarımsal hizmetlerin belirlenmesinde, hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?” sorusu kapsamında yapılan içerik analizine göre oluşturulan, “Kriterler ve Destekler” kategorisinde katılımcılar, tarımsal projelere göre kriterlerin ve desteklerin değişiklik gösterebildiğini belirtmişlerdir. Özellikle kırsal mahallelerde yaşayanların yerinde istihdamının gerçekleştirilememesi, kentlere doğru yoğun göçe neden olmakta ve barınma başta olmak üzere işsizlik, eğitim, sağlık, altyapı ve suyla mücadele gibi birçok konuda merkezî hükümetin ve yerel yönetimlerin çözüm bulmak zorunda kalacağı problemleri yaratabilmektedir.

6360 sayılı Kanun sonrasında, kentlerin mahallelerine hizmet götüren büyükşehir belediyelerinin uzak mesafedeki kırsal mahallelere, hizmeti nasıl ve hangi yollarla götüreceği halen çok fazla tartışılmaktadır. Ayrıca tarım yapılan alanların imara açılması, yeni yapılar için belediyeden izin alma zorunluluğu, hayvancılık yapılan ahır ve diğer

yerleşkelerin yerleşim bölgelerinin dışına taşınması gibi uygulamalar tarımsal ve hayvansal üretimin azalmasına, bu nedenden dolayı kırsal alanlarda işsizliğe sebep olabilecektir (Tuncer ve Bakırcı, 2020: 84).

“Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak; kırsal mahallelerde uygulayacağınız projelerin etkin, verimli, üretimi artırıcı ve girdi maliyetlerini düşürücü sonuçları olabilmesi için nasıl bir yol ve yöntem izliyorsunuz?” soru kapsamında yapılan içerik analizine göre oluşturulan, “Etkinlik ve Verimlilik” kategorisinde katılımcılar; tarımsal üretim sürecinin verimliliğini artırmak ve yörenin gerçekten ihtiyaç duyduğu hizmetleri hayata geçirerek, etkin hizmet sunumunun gerçekleştirilmek istendiğini belirtmişlerdir. Kırsal kesimin her açıdan kalkınabilmesi için tarımsal ve hayvansal üretimin sürekliliği önem taşımaktadır. Üretim sürecinde en büyük sorunlar, girdi maliyetlerinin yüksekliği ve bilinçsiz tarım uygulamalarıdır. Merkezî hükümetle koordineli olarak büyükşehir belediyelerinin bu konularda yapacağı bütün çalışmalar hizmetlerin etkinliğini, üretim sürecinin devamlılığını ve verimliliğini, kırsal kalkınma projelerinin başarısını sağlayabilecektir.

Büyükşehir belediyelerinin kırsal alanlara ve kırsal kalkınmaya ilişkin olarak, kısa ve uzun dönemli herhangi bir planlaması mevcut değildir. Büyükşehir belediyeleri kırsal kalkınma planlarını uzman kurumlarla yapmalıdır. Kırsal kalkınma konusunda en yetkili kurum olan Tarım ve Orman Bakanlığı, büyükşehir belediyeleriyle kırsal alanlara yapılacak hizmetlerin daha etkin ve verimli olmasına adına işbirliği yapmalıdır. Büyükşehir belediyeleri üretimin ve üreticinin faydasına olacak eğitim, yetişmiş personel ve desteklemelerde bulunmalıdır (Önver ve Pınarcıoğlu, 2020: 164).

6360 Sayılı Kanun sonrasında, büyükşehir belediyelerinin kırsal alanlara yönelik olarak gerçekleştirdiği hizmetlerin herhangi bir etkinliğinin olmadığı görülmektedir. Bahse konu durumun oluşmasının nedenlerini; kırsal mahallelerin kent merkezine olan uzaklıkları, büyükşehir belediyelerinin hizmet sahasının çok geniş olması, yasanın tam anlamıyla işlerlik kazanamaması ve büyükşehir belediyelerinin yeterli teşkilatlara sahip olamamaları şeklinde sıralayabiliriz (Göküş ve Alptürker, 2016).

“Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak; tarımsal üretimi desteklemek ve artırmak için büyükşehir belediyesinin ekonomik kaynağının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu kapsamında yapılan içerik analizine göre oluşturulan, “Yeterlilik” kategorisinde katılımcılar; Mersin Büyükşehir Belediyesinin, projelere ve hizmetlere yetecek düzeyde bütçesinin bulunduğunu belirtmişlerdir. Her ne kadar Mersin Büyükşehir Belediyesi yeterli bütçeye sahip olsa da merkezî hükümet, yerel yönetimlerin vatandaşların ihtiyaç duydukları hizmetleri gerçekleştirebilmesi ve ekonomik, sosyal ve siyasal etkinliğe sahip olan projeleri hayata geçirebilmesi amacıyla, yerel yönetimlere daha fazla kaynak aktarması gerektiği düşünülmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin 6360 sayılı Kanun sonrasında kırsal alanlara yönelik yapılacak hizmetlere ilişkin kararların vatandaşın görüşü alınmaksızın büyükşehir belediyeleri tarafından alınmış olması, yerel anlamda merkezileşmeye neden olmuş ve demokrasinin gücünü zayıflatmıştır. Ayrıca tarımsal ve hayvansal üretimde kullanılan arazilerin büyükşehir belediyelerine devredilerek her türlü inşaat için ruhsatlandırma ve projelendirme istenmesi, kırsal

alanlara yapılacak hizmetler için büyükşehir belediyelerinin yeterli ödenek ayırmaması veya bulunmaması, 6360 Sayılı Kanun'un olumsuzluklarıdır (Kılıç ve İpek, 2022: 9).

“Mersin Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi olarak, gerçekleştirdiğiniz tarımsal projelerin kırsal mahallelerde tarımsal üretimin devamlılığının sağlanmasına katkısı olduğunu, kırsal alanlardan kentlere doğru yapılan göçlerin kısmi de olsa engellenebildiğini düşünüyor musunuz?” sorusu kapsamında yapılan içerik analizine göre oluşturulan, “Kırsal Alan” kategorisinde katılımcılar; kırsal mahallelerde yerinde üretimin sürekliliğinin sağlanabilmesi, kırsal alanların kalkınabilmesi ve yaşayanların ekonomik seviyelerinin yükseltilebilmesinin amaçlandığını belirtmişlerdir. Kırsal mahallelere yönelik uygulanan projeler tarımsal üretimi artırırken, kırsal kalkınmayı destekleyen yapılar kurabilmekte, bu projelerin kentlere doğru göçü önlemede önemli bir rolü bulunmaktadır. Kentlerin sahip olduğu imkânların kırsal mahallelere de sağlanması, kırsal alanlardan kentlere doğru göçün önüne geçebilecek ve oluşacak çok yönlü sorunları engelleyebilecektir.

Köylerin tüzel kişiliğinin ortadan kaldırılması, Subsidiarite İlkesi'ne (Hizmette Yerellik İlkesi) aykırılık taşımaktadır. Bu durum, kanun öncesinde kamusal hizmetleri doğrudan alan köylüler için çok büyük dezavantaj yaratmıştır. 6360 sayılı Kanun ile karmaşık hale gelen kırsal kalkınma politikalarının hayata geçirilmesi ve tarımsal üretimin devamlılığı açısından, kırsal alanların gerçek anlamda tespitinin yapılması gerekmektedir (Kavuncu, 2023: 621).

Kırsal kalkınma politikalarının uygulanması gereken kırsal alanların, kent merkezinden çok uzak mesafede bulunması ve kentlere ait özellikleri taşınamaması nedeniyle, bahse konu bölgelerin ihtiyaç ve taleplerine gerçek anlamda karşılık verilememektedir (Bayar ve Karabacak, 2020: 104).

Kırsal mahallelere yeni bir düzenlemeyle tüzel kişilik verilerek; kırsal alanlarda yapılacak imar düzenlemelerinde belediye ile koordineli hareket edilmesi, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde kullanılan arazilerin kırsal alanlara özgü kadastro düzenlenmesinin yapılması, tarımsal ve hayvansal üretimi artıracak kalkınma planlarının müştereken hazırlanması sağlanabilir (Arıkboğa, 2018: 28).

Kırsal kalkınmaya yönelik yapılacak olan; kooperatifleşme, tarımsal ve hayvansal üretimi artırmak, ekonomik ve sosyal faaliyetler, büyükşehir belediyeleri ve farklı kurumlarla ortaklaşa yapılmalıdır. Bütün paydaşların katılımıyla gerçekleştirilecek kırsal kalkınma hamleleri, kırsal alanlardan kent merkezlerine yapılacak göçü engelleyebilecektir. Ayrıca okul çağındaki nüfusun kırsal alanlarda kalması ve ailelerine destek olabilmeleri amacıyla belli sayıdaki kırsal mahalleler bir araya getirilerek köy okulları açılmalıdır (Koç ve Ömürgönülşen, 2023: 94).

“Mersin Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanlığı olarak; tarımsal üretimin desteklenmesi ve korunmasına yönelik kırsal mahallelere eşit şekilde hizmet götürdüğünüzü, bu mahallelerde yaşayanların beklentilerini tam anlamıyla karşılayabildiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusu kapsamında yapılan içerik analizine göre oluşturulan, “Eşitlik” kategorisinde katılımcılar; İl genelinde yoğun talepler olduğunu ve hepsinin karşılanmaya çalışıldığını, her mahalleye imkânlar doğrultusunda eşit ve mahalleye özgü ihtiyaç duyulan desteklemeler verildiğini belirtmişlerdir. Kırsal alanlarda bulunan mahallelerin önemli bir kısmının ulaşım hizmetleri, katı atık toplama, yol yapımı ve su hatlarının yapılması gibi hizmetlerden aynı oranda faydalananıyorsa da kararların kent merkezinden alınıyor ve uygulanıyor

olması, yerel anlamda merkezileşmeyi ortaya çıkarmıştır. Bu tespitler çerçevesinde kırsal alanlarda yaşayanların belediye hizmetlerinin yanı sıra kırsal kalkınmayı sağlayabilecek çeşitli organizasyonlar, desteklemeler ve teşviklerden de faydalandırılması gerekmektedir (Koç ve Ömürgönülşen, 2023: 95).

SONUÇ

Kentsel alanlarda hizmet sunan belediyelerin son on yıldır kırsal alanlara da hizmet sunması ile birlikte yeni bir süreç başlamış, belediyelerin sınırlı kaynaklarını il mülki sınırı içerisinde etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde sunması, bu aşamada eşitlik ilkesini de tesis etmesi gerekmiştir. Çalışmanın konusu olan Mersin Büyükşehir Belediyesi özelinde anılan belediyenin kırsal alanlara da hizmet sunması ile birlikte bölgede yaşayan halkın beklentileri artmış, kırsal nüfusu yerinde tutma ve bu yerlerin yeniden cazibe merkezi haline gelmesi için kırsal kalkınmayı teşvik edici faaliyetlerde bulunmak giderek önem kazanmıştır. Mersin özelinde, çalışmadan elde edilen veriler neticesinde ilgili daire başkanı ve şube müdürlerinin kırsal kalkınmaya yönelik olarak olumlu, yenilikçi ve teknoloji temelli bakış açısına sahip olmaları, Mersin'in kırsal mahalleleri açısından avantaj olarak değerlendirilmiştir.

Metropol kentlere hizmet sunmakla var olan ve süreç içerisinde giderek artan kentsel hizmetlerle de vatandaş memnuniyetini tesis etmeye devam eden büyükşehir belediyeleri 2014 yılı itibarıyla köy tüzel kişiliğini kaybeden kırsal alanlarda bulunan mahallelere de hizmet sunmasıyla birlikte kırsal alanların ihtiyaç vere gereksinimlerinin tespiti önem kazanmıştır. Mersin Büyükşehir Belediyesi kapsamında da kırsal alana tarımsal ihtiyaçlar kapsamında yapılan hizmetlerin değerlendirilmesi maksadıyla Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı ve şube müdürleri ile yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde kırsal mahallelere yönelik yapılacak tarımsal projelerin nasıl belirlendiği, bu süreçte hangi kriterlerin esas alındığı, kırsal mahallelerde uygulanacak projelerin etkin, verimli, üretimi artırıcı ve girdi maliyetlerini düşürücü sonuçları olabilmesi için nasıl bir yol ve yöntem izlendiği soruları yöneltilmiştir. Ayrıca belediyenin ayırdığı kaynağın yeterli olup olmadığı, kente yönelen göçü bu projelerin ne ölçüde engellediği ve beklentileri ve gereksinimleri ne ölçüde karşılandığı sorularının da yanıtları aranmıştır. Elde edilen görüşme verileri içerik analizine tabi tutulmuş ve "İhtiyaçlar ve Talepler", "Kriterler ve Destekler", "Etkinlik ve Verimlilik", "Yeterlilik", "Kırsal Alan", "Eşitlik" kategorileri kapsamında incelenmiştir. Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin bütçesinden istikrarlı bir şekilde makul addedilebilecek bir kaynağı tarımsal teşvik ve projelere ayırdığı, bu projeler kapsamında ihtiyaçların yerinde yapılan incelemeler ve kırsalın gereksinimleri değerlendirilerek belirlendiği, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılma yönünde azami gayret sarf edildiği, söz konusu desteklerden eşit bir şekilde kırsal alanlarda yaşayan vatandaşların istifade etmesi noktasında çaba sergilendiği anlaşılmıştır. Ancak bütçeden ayrılan kaynağın zaman içinde toplam bütçe gerçekleşmesi oranı esas alındığında kayda değer bir artış göstermediği de anlaşılmıştır. Mersin ilinin coğrafi zorlukları ve yerleşim saiki ile yoğun göç almasına bağlı olarak bu yöndeki yatırımı ve harcamaları güçleştirdiği de anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, Mersin Büyükşehir Belediyesinin ve birim yöneticilerinin kırsal mahallelere yönelik olumlu bakış açısı bulunsu dahi büyükşehir belediyelerinin, ülke genelinde kırsal kalkınmaya ve kırsal mahallelere yönelik yapacakları hizmetler noktasında objektif bakış açısı, yeterli seviyede bütçe ve yetişmiş personele sahip olması gerektiği

değerlendirilmektedir. Kırsal kalkınmanın sonuçlarının, ülkenin topyekûn kalkınması noktasında önemli bir yere sahip olduğu düşünülecek olursa, kırsal mahallelere yapılacak hizmetlerin ve hazırlanacak kanunların, daha yenilikçi ve bütüncül bakış açısıyla planlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Antlöv, H. (2003). Endonezya'da köy hükümeti ve köy kalkınması: Yeni demokratik çerçeve. *Endonezya Ekonomi Çalışmaları Bülteni*, 39(2), 193-214.
- Arikboğa, E. (2018). Yerinden yönetim ve merkezileşmiş büyükşehir sisteminde yetkilerin dağıtılması. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-34.
- Ateş, H. Ç. (2017). Kırsal yoksulluk ve sürdürülebilir kırsal kalkınma politikaları. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bayar, R. ve Karabacak, K. (2020). Başkentin merkezinde köy kalmak: Çankaya ilçesinin (Ankara) kırsal mahalleleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 29(1), 87-106.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Pegem.
- Çopuroğlu, M. A. (2017). Büyükşehir belediye sınırları içinde yer alan kırsal yerleşmelerin sorunları üzerine bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 2(2), 18-32.
- Demir, H. ve Karakütük, M. (2003). Yerel yönetimler ve hizmette yerellik: Subsidiarite ilkesi, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 65-77.
- Douglas, David J.A. (2005). The restructuring of local government in rural regions: A rural development perspective. *Journal of Rural Studies*, 21(2), 231-246.
- Ergül, K. (2024). Samsun ilinde kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programı kapsamında verilen makine alım desteklerinin değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Göküş, M. ve Alptürker, H. (2016). 6360 sayılı yasa ile köy yönetiminden mahalle yönetimine geçiş sonrası etkin hizmet sunumuna ilişkin muhtarların görüşü: Silifke köyleri örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (11), 67-86.
- Gümüşoğlu, Ş., Kellevezir, I. ve Gümüşoğlu, N. H. (2020). Yerel Yönetimlerin Tarımsal Politikalarının Ekonomik Kalkınmaya Etkisi ve Dijital Teknoloji Destekli Bir Model Önerisi. *İzmir İktisat Dergisi (İzmir Journal Of Economics)*, 35(3), 647-660.
- Hanikoğlu, M. ve Negiz, N. (2023). Büyükşehirlerde kırsal mahalle deneyimi: Ayvalık örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (45), 81-106.
- Manisa Büyükşehir Belediyesi. (2024). Büyükşehir'den Pınarköy'e can suyu. https://manisa.bel.tr/Haberler/43952_buyuksehirden-pinarkoye-can-suyu.aspx , (Erişim Tarihi: 04.09.2024).
- Adana Büyükşehir Belediyesi. (2024). Büyükşehir'den 2 yılda tarımsal kalkınmaya dev destek. <https://www.adana.bel.tr/tr/haber/buyuksehir-den-2-yilda-tarimsal-kalkinmaya-dev-destek> , (Erişim Tarihi: 03.09.2024).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2021). Büyükşehir tarım eğitimlerine başladı. <https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/buyuksehir-tarim-egitimlerine-basladi> , (Erişim Tarihi: 04.09.2024).
- Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2024). Tarımda devrim. <https://www.ordu.bel.tr/haber/tarimda-devrim-45670> , (Erişim Tarihi: 05.09.2024).
- Hüseyin, R., Ünal, Ö. F. ve Akman, E. (2013). Azerbaycan'da yerel yönetimlerin gelişimi: Merkezî yönetim - yerel yönetim ilişkileri ve Bakü kentinin statüsü hakkında bir değerlendirme. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi*, 5(1), 163-172.
- Kakumba, U. (2010). Yerel yönetim vatandaş katılımı ve kırsal kalkınma: Uganda'nın ademi merkezîyetçilik sistemine dair düşünceler. *Uluslararası İdari Bilimler Dergisi*, 76(1), 171-186.
- Karaman, Y. (2022). Büyükşehir belediyelerinin kırsal kalkınma uygulamalarının değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Karaosmanoğlu, A. (2022). *Türkiye'de Kırsal Kalkınmaya Avrupa Birliği'nin Etkisi*, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

-
- Karayünlü, G. (2023). Kırsal kalkınmada büyükşehir belediyelerinin rolü: Mersin örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kavuncu, A. (2023). Türk yerel yönetim yapısında kırsal mahallelerin sorunları. *İdealkent*, 15(41), 606-629.
- Kılıç, Ö. ve İpek, S. (2022). Kırsal mahalle: Büyükşehirlerde tekrar köye dönüş mü?. *TroyAcademy*, 7(1), 1-16.
- Koç, A. F. ve Ömürganülşen, U. (2023). 6360 sayılı kanun'un büyükşehir belediyelerinin kırsal alanında yaşayan vatandaşların tarım ve hayvancılık faaliyetlerine etkileri: Ankara örneği. *Memleket Siyaset Yönetim*, 18(39), 62-99.
- Koç, M. (2019). Mahalleye dönüşen köylerin muhtarlarının hizmetlerde etkinlik ve verimliliğe ilişkin algısı: Muğla deneyimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 457-478.
- Lawal, T. (2014). Local government and rural infrastructural delivery in Nigeria. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4(4), 139-147.
- Merriam, S. B. (2013). Araştırmanın desenlenmesi ve örneklem seçimi. (Çev. S. Turan ve D. Yılmaz). S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* içinde (ss. 55-82). Ankara: Nobel.
- Oruç, S. (2019). Tarım ve kırsal kalkınmayı destekleme kurumu desteklerinin kırsal kalkınmaya etkisi: Çanakkale ili örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Önver, M. Ş. ve Pınarcıoğlu, N. Ş. (2020, 23-24 Aralık). Büyükşehir yönetimlerinde kırsal değişim. 8. *Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi*, İstanbul.
- Saydam, A. ve Eser, H. B. (2022). 6360 sayılı büyükşehir belediye kanunu ve gıda güvenliğine olası etkileri: Antalya büyükşehir belediyesi örneği. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(Özel Sayı), 31-47.
- Yenigül, S. B. (2016). Büyükşehirlerde tarımsal alanların korunmasında kentsel tarım ve yerel yönetimlerin rolü. *Megaron*, 11(2), 291-299.
- Tacoli, C. (2003). Kentsel ve kırsal kalkınma arasındaki bağlantılar. *Çevre ve Kentleşme*, 15(1), 3-12.
- Tuncer, B. ve Bakırcı, M. (2020). 6360 sayılı büyükşehir yasasının Türkiye'nin kırsal yerleşim düzenine mevcut ve muhtemel etkileri: Konya örneği. *Türk Coğrafya Dergisi*, (74), 75-85.
- Üçer, A. G., Yenigül, S. B. ve Varol, Ç. (2014). 'Büyükşehir'den 'bütünşehir'e: Yerel yönetim politikalarındaki değişimin kırsal alana etkileri. *İdealkent*, 12, 26-59.
- Yaşa, D. (2016). Kırsal kalkınmada kırsal kalkınma projelerinin rolü: Sivas-Erzincan örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

EXTENDED SUMMARY

This study examines the process of determining and implementing agricultural activities by metropolitan municipalities for rural areas, focusing on how projects prepared and implemented by these municipalities for rural regions were shaped after the provincial administrative boundaries were established as the service boundaries of metropolitan municipalities under Law No. 6360. It explores how economic, social, geographical, and physical obstacles affecting the determination and implementation of services were addressed and how the overall process was managed. The comprehensive changes made regarding local administrations aim to align local government units with rural development policies. As a result of the merging of urban and rural areas, new concepts and agricultural production processes specific to rural regions, along with those related to urban areas and new approaches termed as urban agricultural production processes, have emerged.

Rural development is a globally emphasized subject, with strategic plans prepared to support it. When discussing the development of countries, rural development is often the first area that comes to mind. Metropolitan municipalities, which have been tasked with providing services to rural areas following Law No. 6360, are attempting

to deliver these services in line with their available resources and trained personnel. This study aims to contribute to potential future regulations concerning metropolitan municipalities by evaluating the effectiveness and efficiency of their processes in providing services to rural neighborhoods, beginning with an assessment of the Mersin Metropolitan Municipality.

The sample for this study consists of the Agricultural Services Department and relevant branch managers responsible for delivering services to all rural areas within the borders of the Mersin Metropolitan Municipality. The study, which examines the process of determining and implementing agricultural activities by metropolitan municipalities for rural areas, is framed within the qualitative research paradigm. The participants include the Head of the Agricultural Services Department, the Plant Materials and Greenhouse Branch Manager, and the Agricultural Structures and Irrigation Branch Managers.

The researcher contacted the metropolitan municipality administrators and provided them with information about the subject and purpose of the study during their available times. The research topic was divided into specific codes and briefly summarized into categories using the content analysis method, which is commonly in social. Based on the content analysis of the participants' responses, the findings were grouped into six categories.

According to the content analysis, all participants stated that the determination of agricultural projects for rural neighborhoods is aligned with the needs and demands of farmers. One participant also mentioned that sustainability and innovative solutions are taken into account. Additionally, two participants noted that service criteria and supports for rural areas are created based on projects and needs, while another participant indicated that these criteria and supports are determined based on specific targets.

In conclusion, although the Mersin Metropolitan Municipality and its department managers have a positive outlook on rural neighborhoods, it is suggested that metropolitan municipalities across the country should adopt a more objective perspective, with sufficient budgets and trained personnel, in providing services for rural development and rural neighborhoods. Considering that rural development plays a crucial role in the overall development of the country, it is recommended that services for rural neighborhoods and related laws be planned with a more innovative and holistic perspective.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Finansal Destek | Financial Support: Gökhan KARAYÜNLÜ, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Gökhan KARAYÜNLÜ has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkısı | Authors's Contributions: : Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması | Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Bu çalışma için Mersin Üniversitesi'nden 11.06.2024 tarih ve 181 sayılı kararla etik kurul onayı alınmıştır. | Ethics committee approval for this study was obtained from Mersin University with the decision dated 11.06.2024 and numbered 181.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazar, makalenin tüm süreçlerinde Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nden başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | The author declares that he/she complies with the scientific, ethical, and quotation rules of Tarsus University Journal of The Faculty of Economics and Administrative Sciences in all processes of the paper and that he/she does not make any falsification of the data collected. In addition, he/she declares that Tarsus University Journal of The Faculty of Economics and Administrative Sciences and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than Tarsus University Journal of The Faculty of Economics and Administrative Sciences.